

Motion till riksdagen 2025/26:3151

av Patrik Karlson (L)

Domstolars möjlighet att äga sina egna lokaler

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att se över möjligheten att låta svenska domstolar få möjlighet att äga sina egna fastigheter (domstolsbyggnader) och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att ge domstolarna ökat inflytande över ny- och ombyggnationer av sina lokaler i syfte att säkerställa högre säkerhet, modern digital infrastruktur och ökad självständighet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges domstolar utgör en grundpelare i vår demokrati och rättsstat. Det är därför av yttersta vikt att domstolarna kan verka oberoende och skyddat från otillbörlig påverkan. I dagsläget äger dock inte domstolarna sina egna byggnader; istället hyrs lokalerna via Domstolsverket av externa fastighetsägare. Denna ordning infördes under 1990-talets omorganisation av statens fastighetsförvaltning, då myndigheters lokalbehov skulle lösas genom hyresavtal för att öka effektiviteten. Även om syftet var kostnads-effektivitet, har dagens situation blottat allvarliga brister och risker.

Ett uppmärksammat exempel är Södertälje tingsrätt, där fastigheten som domstolen hyr ägs av en bolagskoncern med direkta kopplingar till grovt kriminella. Dagens Nyheter avslöjade i januari 2024 att under sju år har över 45 miljoner kronor i hyra betalats till koncernen och cirka 12 miljoner tagits ut i vinst, pengar som därmed indirekt tillfallit kriminella aktörer. Att en svensk domstol på detta vis förser organiserad brottslighet med miljonbelopp i hyresintäkter är inte rimligt och ett underbetyg åt nuvarande system. Även om man skulle byta hyresvärd eller bygga nytt löser det inte grundproblemet så länge reglerna är som de är. Vem som helst kan köpa fastigheten och ta över ägandet.

Det faktum att svenska domstolar i dagsläget inte äger sina egna lokaler är varken logiskt eller säkert. En oberoende dömande makt måste åtföljas av oberoende infrastruktur. Domstolsbyggnaderna är inte vilka kontorsfastigheter som helst; de är rätts-salarnas och därmed demokratins fysiska hemvist. Att då tillåta att kriminella eller utländska intressen kan köpa in sig som hyresvärdar strider mot allt sunt förnuft och riskerar att underminera allmänhetens förtroende för rättsväsendet. Vidare hämmar det nuvarande hyressystemet domstolarnas möjligheter att snabbt anpassa och modernisera sina lokaler utifrån verksamhetens behov i en tid av ökade säkerhetskrav och digital utveckling.

För att skydda vår demokrati och stärka rättsväsendets oberoende bör riksdagen därför ge regeringen tillkänna att man bör utreda frågan så att domstolarna kan äga sina lokaler och själva besluta om nödvändiga ny- eller ombyggnationer.

Patrik Karlson (L)